

ГУЦУЛЬСЬКИЙ ДІАЛЕКТ У КНИЗІ МАРІЇ ВЛАД “СТРІТЕННЄ”

У статті простежено відображення рис гуцульського діалекту в прозі Марії Влад, проаналізовано діалектні особливості на лексичному, словотвірному, морфологічному та фонетичному рівнях, розглянуто своєрідний діалектний ономастикон, визначено роль діалектизмів у тексті твору.

Ключові слова: гуцульський діалект, діалектизми, діалектні риси, гуцули, Марія Влад, літературна мова.

Актуальною проблемою сучасного українського мовознавства є дослідження діалектів української мови, які становлять підґрунтя літературної мови, постійне джерело її поповнення і збагачення. Найбільш розмаїтим, на наш погляд, і цікавим для дослідників є південно-західне наріччя. З південно-західних діалектів зараз активно вивчається гуцульський, або східнокарпатський (див, напр.: 1; 2; 5; 6; 8; 16; про особливості гуцульських говірок на різних мовних рівнях, територію поширення див.: 9, 225-230; 10, 11). Українська лексикографія поповнилася словником гуцульських говірок [7].

Територіальні діалектизми – невід’ємна частина ідіостилю багатьох західноукраїнських письменників: М. Шашкевича, В. Стефаніка, Марка Черемшини, Леся Мартовича, І. Франка, Ю. Федьковича, С. Пушика, В. Герасим’юка та ін. Через художні твори українських майстрів слова, як Галичини, так і великої України, галицизми – „слова, звороти, властиві південно-західному наріччю (*огень, тручати, дотикати землі*), давній українській мові (*питомі, устроїти, много*), запозичені з польської та західноєвропейської мов (*абнегація, адорація, емансипація, влада, ошукувати, мусить бути, поета*), новотвори галицьких учених і письменників (*звіт, людство, дійство*)” [13, 46] – проникали і проникають в українську літературну мову. „Інтенсивність галицьких мовних впливів на нову українську літературну мову в різні історичні періоди” [15, 4], зокрема через творчість П. Куліша, М. Старицького, М. Коцюбинського, Лесі Українки та ін., простежує

Ю.Шевельов у науковій розвідці „Внесок Галичини у формування української літературної мови” [15]. У наш час спостерігається чергова хвиля активного впливу південно-західних діалектів, у тому числі й гуцульського, на лексичний склад сучасної української літературної мови.

Прикладом твору, діалектна лексика якого може збагатити сучасну українську літературну мову, слугує „перша прозова книжка” Марії Влад „Стрітенне”. Вибір саме цього автора і цієї книги не є випадковими, адже М.Влад – уродженка Гуцульщини, а „Стрітенне” – „це книжка гуцульських звичаїв і вірувань, давніх легенд, казок, переказів, колядок, ворожінь” [3, 8], яка містить цінний матеріал не тільки для етнографів, фольклористів, але й мовознавців, передовсім діалектологів та етнолінгвістів.

Мета статті – на матеріалі книги М.Влад „Стрітенне” проаналізувати лексичні, словотвірні, морфологічні та фонетичні особливості гуцульських діалектизмів, простежити їх функціональне навантаження в тексті.

Уже сама назва твору („*Стрітенне*”) та більшості розділів („*Спервовіку*”, „*Укі*”, „*Верем’є*”, „*Диханя*”) засвідчують ключову роль діалектизмів у тексті й відповідно налаштовують читача на його сприймання (пор. назви поетичної збірки В.Герасим’юка „*Діти трепети*”, роману Т.Прохаська „*Непрості*”).

Хоча гуцульська говірка широко представлена в мові твору, книга є зрозумілою, оскільки автор пояснює значення гуцулізмів безпосередньо в тексті. Для підтвердження наводимо фрагмент аналізованого твору М.Влад (діалектні форми виділяємо):

„*А на порі та й на дворі цвітень (по-давньому – березень). Уже Середоністя. 3.IV. Скільки від Пущення до Середоністя, стільки не святкують, лиш по нім лічать та від нього починають сповідатися, аби прилагодити* душу до Великодня.

7 цвітня Благовіщення. Про це свято старі люди говорили:

«*На Благовішіне благословит Бох світ весноу, Благовішіне є почетком весни, першеу веснеоу дниноу*».

До Благовіщення «віуці сп’є у фоснках, у хлівах, а від Благовішіня віуці повинні спати на новім місци – надворі, під голим небом, бо уни си уже рехтуют від цього дня до літа, до полонинского життя». Так було у нас у горах спервовіку.

На Благовіщення рано починає перший раз зозуля кувати.

На Благовіщення вилазить вся диханя, що є у землі, наверх” [3, 122].

Широке використання гуцульського діалекту виправдане, він органічно вплітається в прозову тканину тексту, передає неповторний мовленнєвий колорит гуцулів, уводить читача в гуцульський „світ, усесвіт” [3, 10] (таким чином діалектизми виконують *експресивну* функцію). Особливо доречні гуцулізми в мовленні героїв, устами яких письменниця передає легенди, казки, пісні, перекази сакрального змісту. М.Влад не може не пересипати діалектними формами і суто авторського мовлення, адже це рідна їй мовна стихія, яка повертає її в дитинство, робить знову частинкою гуцульського світу (*ідентифікаційна*, або ототожнювальна, та *інтегрувальна*, тобто об’єднуювальна, функції).

М.Влад фіксує багатий діалектний ономастикон (теоніми, топоніми, антропоніми), який відтворює специфіку гуцульських вірувань і звичаїв, є джерелом відомостей про місцеві реалії гуцулів, розкриває особливості світосприйняття представників цієї етнічної гілки українців. Вважаємо, що так виявляється *міфотворча* (а отже, і *сакральна*, *культуротворча*) і *культураносна* функції діалектизмів. У подібному випадку говорять про „функцію *передавання та збереження Духу* (виділення наше – О.Ц.)”: „Кожна особа, приналежна до будь-якої нації (чи етносу – О.Ц.), стає спадкоємницею духовної інформації...” [14, 48].

Розкриваючи особливості гуцульських вірувань, М.Влад подає народну етимологію багатьох біблійних власних назв. Ось як пояснюють гуцули ім’я *Йива* (Єва): „*Бог узяв галузку иви та й поклав коло него (Адама. – О.Ц.), а заки Адам проспався, то стала з тої галузки жінка – Йива*” [3, 15]. Непохідне в українській мові ім’я стає (великою мірою через діалектне фонетичне оформлення) мотивованим і відображає язичницьке світосприйняття гуцульського етносу, яке накладається на християнський світогляд (*Адам – Йива*).

Дух Божий у гуцулів має номінації *Алей*, *Алей-Ілія*: „*В облаках спав Алей – Дух Божий, а Бог ходив по землі*” [3, 11].

Злу силу, Сатану гуцули називають *Триюда-Аридник* або *Триюда*, ці деривати мотиваційно пов’язані з іменником *юда* (чорт): „*Явиди (юди, чорти, дідьки, невмиті, пекуни) повстають з дітей, яких через сім літ ніхто не схрестить...*” [3,

14]. Окрім оніма *Триюда*, апелятива *юда*, уживаються також спільнокореневі діалектні утворення *юдники*, *юдити*: „*Аридник з того часу править землею через своїх юдників*”, „*Як множилося людей, що давалися дуже юдити, пішов Бог від них на висину і вибрав собі повірницю – Жертву*” [3, 16]. Як засвідчує текст, не можемо відкидати й мотивації іменників *юда*, *Триюда* біблійним ім'ям *Юда*, яке має негативну конотацію: „*Два роки ходитимуть по землі Алей-Ілія і Триюда-Ірод*” [3, 18]. Саме юкстапозит *Триюда-Ірод* уводить онім *Триюда* в християнський контекст.

Через онім *Жертва* (із постійно наголошеним другим складом) розкривається зміст релігійного терміна *жертвувати*. *Жертва*, за гуцульськими уявленнями, мала людську подобу, але могла перекидатися „*в гадину з крильми*”, „*не раз посилав її Бог на землю – звідати, як заховуються люди, а то й скарати їх за гріхи вогнем*” [3, 16-17]. Бог покарав *Жертву* за „*ослушенство*”, але лишив „*старшою від кирниць*”, „*і стала Жертва лиш тоді пускати згори воду, як їй приведуть живого чоловіка... Отак і почали на світі жертвувати, і тривало це довго, аж поки один святець не вбив тої поганої гаді... Але треба пам'ятати, як довго кожна крапля води відкуповувалася через жертву*” [3, 17]. Можливо, таким чином гуцули намагалися пояснити, виправдати „*нехристиянський*” з погляду сучасної моралі давній християнський звичай. Наведений фрагмент тексту підтверджує, що дієслово *жертвувати* мотивоване іменником-теонімом *Жертва* (у літературній мові в парі *жертвувати* – *жертва* (загальна назва) маємо інший напрям мотивації: мотивованим є іменник). Вживання омонімічної загальної назви *жертву* підтверджує подвійну спрямованість оніма *Жертва*: у язичництві і християнстві.

Великий піст у гуцулів – *Велике Пуціння*: „*Ірод Іллю уб'є. І пуститься дощ – де капне, там усе, що не затопиться, то спалиться, згорить. Настане темнота. Буде це у Велике Пуціння (піст)*” [3, 19]. Народна етимологія цієї назви – мотивація дієсловом *пуститися* – розширює семантичні „*обрії*” оніма (пор. також „*Велике Пуціння (піст)*”). Гуцульська варіантна власна назва не виводиться з християнського контексту передовсім через означення *Велике*, а також через антропонім *Ірод*.

Проаналізовані власні назви релігійного змісту засвідчують, що у віруваннях гуцулів тісно переплелися християнство і язичництво, „*скеровують текст на*

поліваріантність його прочитання (у межах язичницької чи християнської парадигм)” [5, 226] (про сліди язичницької культури в лексиці сучасної української мови див.: 4, 93-98; 11, 109-113). Біблійні сюжети та персонажі таким чином „огуцуються”, врастають у гуцульську етнокультуру.

Місцевим діалектним „духом” позначені прізвиська та прізвища, етимологію яких розкривають авторські коментарі. Напр.: „Оповідав мій дід **Мирін** (його ще в горах звали **Шурган**, бо довгий був, як теслярська **шурган-пила**...” [3, 20]; „Молода доярка з Голов Васирина **Жовнірук** розповідала мені позаминулого літа на полонині Середній, що баба її, Марія Василівна **Жовніручка**, любила одного парубка, Дмитра, на прізвисько **Маскаль**” [3, 27]; „Мій вуйко, **Николай** Оринчук (Миронів син), каже, що давні люди ворожили...” [3, 22]; „Але першим по імені з волоських колоністів відомий згадуваний **Влад** Драгасинович з 1424 року – можливо, якийсь мій далекий родич („**влад**” – по-волоськи „господар, власник”; був господар Молдавії також **Влад**)” [3, 69].

Нерідко в діалектних формах, з авторськими коментарями, які прояснюють етимологію назв, подаються географічні найменування – *Устеріки, Красноїле, Волощина, Галиція, Жаб’є* (Верховина), *П’єтрос*: „Даємося до **Устерік**, де Чорний Черемош лучиться з Білим...” [3, 33]; „Кажуть у **Красноїлі** (від „**красна іль**” – **ялина**) на Вигоді з каплиці урвало дах...” [3, 14]; „Тепер Біла ріка розмежовує дві області – Чернівецьку та Івано-Франківську. Або по-давньому – **Волощину** від **Галиції**. Волохи і гали...” [3, 32]; „Ми починали з гори **Данциж** (**данці-танці** під небом)” [3, 32].

Топоніміка, подана в книзі „Стрітенне”, зчаста фіксує історію та географічні особливості Гуцульщини, іншомовні впливи: „У гірському селі **Снідавка**, де нібито любив сам Довбуш снідати, зійшовши з верха Ігреця, я учительовала сімнадцятирічною...” [3, 50]; „Бо ж серед осель Гуцульщини особливу увагу привертають села з чужими назвами, та хіба тільки села. Скажемо ширше – топоніми: **Брустури, Акришори, Смугарево, Рипа, Грегит, Грона, Кичера, Горган, Копилаш, Кукул, Ладескул, Магура, Прокурава** (рідне село поета Василя Герасим’юка), **Ротундул, Шешори, Шипіт** і багато інших. В багатьох назвах явно волоський присмак: **акрішор** – кваснуватий; **брустуре** – підбіл; **копілет** – парость;

кук – зозуля, кукул – самець зозулі; гарган – горб; кічіра – іней; мороз тощо. Все це безсумнівні свідощтва колишньої румунської колонізації” [3, 69].

Особливості народного називання розкривають мікрогідроніми. Напр.: „Але спершу про озеро і все, що гуцули видять віками в нім, – це його називають **Змієне** або **Зинєве** (за **синю** глибіню)” [3, 22-23]; „Душі всіх людей, що стратять себе або кого другого (тобто душі **несамовитих** – О.Ц.), ідуть у **Несамовите** озеро” [3, 23]; „Тут, коло потоку **Сикавка**, що білогривим конем рветься із Сокільського повід села Рожен просто через дорогу у ріку, щоразу оживає моє змучене серце, вертаючи з блудних доріг” [3, 31]; „Потік **Перкалаб** („перкалабий” – по-гуцульськи „криволабий”, „кривий”) і Білий Черемош ділили колись держави кордоном” [3, 32]; „...де **Чорний Черемош** лучиться з **Білим**, – звідси він уже просто Черемош. **Чорний** від затінених лісами потоків, **білий** – бо по камінню бистриться білим шумом, а з Устерік ріка в добру погоду, без дощів у горах, зеленава, прозориста до дна” [3, 33].

Гуцульський діалект, відображений у книзі „Стрітенне”, багатий і на своєрідні загальні назви, напр.: укий „розумний” [28], пацьорка („намистинка”) [17], лисниці („лісові фрукти”) [15], афини („чорниці”) [16], обрус „скатертина” [105], наказниця „амвон” [112] (тут і далі в квадратних дужках подаємо лише номер сторінки, на якій подано діалектизм), твар „лице” [77], барабуля „картопля” [81], дедя „батько” [37], дзема „юшка” [218], чічки „квіти” [59], легінь „парубок, дорослий хлопець” [25], фамілія „родина” [59], гогодз „брусниця” [32], гачі „штани” [110], жентиця „сироватка” [58], контетні „задоволені” [108], маціцький „маленький” [30], тямувати „пам’ятати” [108], вздріти „побачити” [21], здибатися „зустрічатися” [12], гуторити („говорити, розмовляти”) [15], лагодитися „готуватися” [17], заслабла „захворіла” [17], завидіти „побачити” [21], попудити „полякати” [20], банувати „сумувати” [127], вергти (кидати) [22], збавити „зі світу звести” [13], приріхтувати „підготувати” [36], жєсно „страшно” [30].

Серед гуцулізмів трапляються нерідко цілі ряди спільнокоренових слів: косиця „квітка” [21], косичиться „квітчатися” [27], плєс „танець” [111], плєсаки „танцюристи”, наплєсати „натанцювати” [110]; газда „господар”, газдівський

„господарський” [37, 36, 53]; *бутина* „лісова ділянка, призначена на зруб; лісосіка” [30], *бутинали* „лісоруби” [24]; *файний* „гарний” [37], *файно* „гарно” [53].

Етнографічні діалектизми представлені такими лексемами: *грунь* „верхів’я гори” [59], *сигла* „густий непрохідний ліс, переважно смерековий” [20], *острива* „виготовлене з дерева осердя-каркас з метою фіксації і подальшого зберігання сіна” [14], *трембіташ* „той, хто грає на трембіті” [111], *ватаг* „старший вівчар; переробник молочних продуктів на полонині” [20], *бриндза* „спеціально приготовлений для зберігання посолений сир” [25], *вурда* „сорт соленого сиру, який їдять зразу” [61], *кошера* „загороджена територія для утримання овець та іншої свійської худоби” [60], *ліжник* „ковдра, покривало гуцульського виробництва з овечої вовни” [61] та ін.

Словотвірні діалектизми відрізняються від літературних форм словотворчими афіксами, пор.: *наймено* (наймення) [10], *напершу* (спершу) [11], *скрипичник* (скрипаль) [110], *охіть* (охота) [110], *пустиньство* (пустощі) [14], *святець* (святий) [17], *вибірця* (вибраний) [108], *завиваники* (завиванці) [104], *припочити* (перепочити) [12], *вибагати* (забагати, хотіти) [13], *всне* (засне) [16], *ланц* (ланцюг) [14], *опліт* (пліт) [14], *ялиця* (ялина) [16], *ковч* (ковчег) [17], *зболіти* (заболіти) [17], *яблінка* (яблуня) [15], *уповісти* (розповісти) [25], *плова* (злива) [25], *біданки* (бідаки) [30], *вповідати* (розповідати) [127], *вradуватися* (зрадіти) [11], *погонінник* (погонич) [16], *поводінник* (поводир) [16], *вигасити* (загасити) [25], *бола* (біль) [44], *неробак* (нероба) [59], *звірак* (звір) [62], *веселиця* (веселка) [101], *уліпшувати* (поліпшувати) [73], *охічний* (охочий) [18].

Деякі з наведених лексем поширені в сусідніх говірках, наприклад покутських: *газда*, *вуйко*, *дзема*, *пацьорки*, *фамілія*, *файний*, *острива*, *вснути*, *уповісти* та ін.

Частина діалектизмів-новотворів не мають відповідників у сучасній українській мові, напр.: *нарік* „наступного року” [107], *розпобратим* „колишній побратимом” [13], *трипліт* „місце, де три плоти вкупі” [14], *вивороть* „вивернуте з корінням дерево” [14], *обголіти* „зубожіти” [102], *літніки* „літні відпочивальники” [71], *світованити* „блукати світом” [11], *розказ* „наказ” [15, 17], *мерша* „трупі” [17], *Середопустя* „середина посту” [122], *чува* „оглядовий вершок на горі або на полонині” [34], *велетиця* „фемінітив від „велет” [16], *данцовище* „місце для танців”

[27], *дроб'ета* „дрібна худоба: вівці, кози” [53], *диханя* „усе, що дихає, живе, тварини” [53].

У книзі „Стрітенне” відображені також морфологічні особливості гуцульського діалекту.

Діалектні риси виявлені й у відмінкових формах іменників: *моци* [26], *на поли* *стою* [57], *в іншій місци* [37], *при моїй смерті* [40], *у черленім ремени* [60], *у мирности, радості* [83], *слабості* [45], *парубкови* [50], *з содов* [36], *шестов долонев* [48], *з родинев* [52], *червонов пашев* [55], *черленов мірков* [60], *соломоу, морквоу* [73], *над Черногоров* [76], *кости* [52].

Прикметникові форми мають тверду основу: *синими* [127], *подорожний* [208], *третий* [76].

Досить частотними є діалектні форми займенників: *у него* [13], *се* [13], *із сего* [47], *его* [27, 44, 45], *єму* [45], *цего* [59], *цес* (цей) [51], *цес пструг* [57], *сю* [55], *мої* (моєї) [57], *осим цвітом* [57], *до цеї* [10], *з усеї худоби, з усього світу* [57], *з сеї води* [58], *єї* (її) [84], *тьи* (тобі) [47], *за мнов* [50], *з тобов* [57]. Представлена також редуплікація займенників: *тоту* [14], *тота* [51], *тоти* [56].

Засвідчені історичні аналітичні дієслівні форми майбутнього часу з редукованими формами допоміжного дієслова *имати*: *меш зачерати* [12], *не меш мати* [57], *меш носити* [58], *ме їсти* [81], *мут бити* [208]; залишки допоміжного дієслова *єси*: *казав єс* [12], *зробив-сми* [13], *хоть єс болячка* [47], *відки'с* [48], *абис так си за мнов завертав* [50], *коли єс манну узєв* [57], *щоби-с була* [58], *пили-смо* [214], *абес ходила* [214]; відсутність аглютинації частки *си* при зворотних дієсловах: *у воді си купати, в лист си завивати* [47], *скапай си і страть си* [48], *мучит си, си набути* [52], *си надієш, си надію* [59], *си напив, си розсів* [60], *подивив си* [214]; ствердіння кінцевого *т* у закінченнях дієслів у 3 особі одн. і мн. теперішнього і майбутнього часу: *не даст* [14], *ни долетит* [127], *йдіт, беріт* [52], *тріт* [52], *не допівають, не додзвонюют* [52], *робит* [126], *приложит* [132].

Функціонують у тексті діалектні форми прислівників: *гезде* (осьде), *гляба* (ніяк) – 21, *тогда* – 127; часток *хай, би*: *най куриться* [13], *най переб'ю* [30], *най пасе* [31], *най я не родимий письменник* [41], *най би мали* [41], *дав бих* [24]; сполучників: *заки* (поки) [12, 13, 24]; вигуків: (*ади*) [16, 26], *агій* [59].

Поширеними є усічені форми, зокрема дієслів у 3 ос. мн. теперішнього часу: *де си служби не прав'є* (прав'єт) [47], *хотє* (хотєт) [127]; особових займенників: *'му* (йому) [37], *'го* (його) [40]; іменників: *(Одо* (Одокіє) [105], *Марі* (Маріє) [29], *Митра* (Дмитра) [44], *Сус Христос* [45]; прийменників-проклітиків: *д'хаті* [11], *д'Богови* [15], *д'вечеру* [47], *д'горі* [217]; сполучника *коли* (*коби* [12]), прислівника *можна* (*мож* [29]).

Незважаючи на те, що діалектизми не подаються у фонетичній транскрипції, у тексті відбито основні фонетичні риси гуцульських говірок.

Голосному **а** після передньоязикових, шиплячих, приголосного **й**, сполучень губних приголосних з **й** властива передня вимова, найчастіше перехід в **е**, **і**: *гредки* [36], *ріщєм* [10], *взьили* [27], *зчєста* [36], *єкби* [36], *єзика* [46], *єк* [55], *вугльи* [46], *заклєсти* [47], *курьити*, *поросьити*, *качьити*, *гусьити* [47], *пійтьми пальцьими* [48], *дівчє* [49], *усєкого* [55], *кричєла* [55], *шєтці* [60], *єрмарок* [60], *горєне* [73], *дєкую* [83], *ійщєм* [127]. Початкове **і** вимовляється як **и**: *идіт* [52], *ишов* [52], *иззів* [218], *изсипали* [214], *из грішми* [215], *Ивана* [132]. На місці колишнього етимологічного **о** в новоутворених закритих складах після губних виступає **и**: *попид* [52], *пидклади* [77], *пишли*, *пид*, *вин* (він), *пидскочив* [79]. Відсутня асиміляція голосного **о**: *колач* [128], *богатства* [72], наявний спорадичний перехід **о** в ненаголошеній позиції: *уно* (воно) [72], *уни* (вони) [127], *уна* (вона) [214].

Приголосні звуки перед голосним **е** із давнього **-ьје** не подвоюються: *начинє*, *зілє*, *робленє* [36], *Зачатє* [46], *підсонє* [72]. М'яко вимовляються шиплячі: *лошєта*, *чєтвер*, *першия*, *позначіти*, *єгнєчїх вух*, *шєпочки* [28], *чїсник*, *уважєти* [36], *оплачювало* [72], *чьоловік* [103], *чємна* [214]. Приголосні **с**, **ц** у кінці слів та в суфіксах вимовляються твердо: *гостєц* [46], *овец* [73], *гїрска* [72], *пасовисками* [73], *пастирський* [74], *старєц* [208], *з наказниц* [112]. Звукосполучення **мј**, **мл** унаслідок асимілятивної назалізації вимовляються як **мн**: *на земни* [127], *земня* [72], *мнєса* [46], *мнєсо* [218]. На місці літературного **хв** вимовляється **ф**: *фоя* [29], *фустинку* [45]. Звук **л** переходить у **в**: *горівка* [61], *стів* [214], *котєв* [214]. Звук **ч** часто не вимовляється, асимілюється або замінюється на **ц**: *шкаралуша* [127], *шоби* [75], *шо* [215], *ци дужа* [58].

Оскільки книга М.Влад містить архаїчні тексти, то, закономірно, фіксує історичні форми, збережені в гуцульському діалектному мовленні. Нерідко в них, передовсім на фонетичному та лексичному рівнях, простежуються південнослов'янські впливи, зокрема старослов'янської мови, напр.: *спервовіку* [10-11], *облаки* [11], *скали* [12], *преісподне* [19], *черлені* [20], *оба* [26], *лукабий* [37] (від *лук* „цибуля”), *кождий* [50], *тогда* [127], *последний* [126], *остався* [31], *самостояща* [57], *град-туча* [76].

Проаналізовані нами гуцульські власні назви, лексичні, словотвірні, граматичні та фонетичні діалектизми є лише фрагментом того діалектного пласту, на який багата книга М. Влад „Стрітенне” і який заслуговує і потребує глибших мовознавчих студій. Лінгвістичний аналіз тексту підтверджує, що „Стрітенне” можна вважати, по-перше, пам'яткою гуцульського діалекту (оскільки значну частину тексту становлять фрагменти діалектного мовлення), по-друге, своєрідним словником гуцульських говірок (автор не лише фіксує, але й пояснює значення, а нерідко й походження місцевих слів). Тому вона має неоціненне значення для істориків мови, діалектологів та лексикографів.

Література:

1. Бачкур Р. О. Словотвірна структура гуцульських назв тварин і рослин // Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія. – 2006. – Вип. XI-XII. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2006. – С. 22-31.
2. Бігусяк М. В. Лексика традиційних сімейних обрядів у гуцульському говорі: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 1997. – 17 с.
3. Влад М. М. Стрітенне: Книжка гуцульських звичаїв і вірувань. – К.: Український письменник, 1992. – 223 с.
4. Герман К. Язичницькі теоніми як елементи семантики та словотвору української мови // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Зб. наук. праць. – Випуск 6: Збірник пам'яті Кирила Галаса. – Ужгород, 2002. – С. 93-98.
5. Голянич М. І. Внутрішня форма ключового слова в архаїчному дискурсі (на матеріалі вірувань гуцулів) // Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс: Монографія. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – 296 с.
6. Грещук Валентина. Гуцульська говірка в мові оповідань П. Шекерика-Доникова „Нарозумився” та „Когутова рада” // Вісник Прикарпатського національного університету імені

- Василя Стефаника. Філологія. – 2006. – Вип. XI-XII. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2006. – С. 32-38.
7. Гуцульські говірки. Короткий словник / Відп. ред. Я. Закревська. – Львів: Відродження, 1997. – 232 с.
8. Гуцульські говірки: Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження / НАН України; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича // Відп. ред. – Я. Закревська. – Львів, 2000. – 364 с.
9. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. – Вид. друге, переробл. – К.: Радянська школа, 1966. – 307 с.
10. Жилко Ф. Т. Походження південно-західних діалектів української мови (у світлі даних лінгвістичної географії) // Праці XIII республіканської діалектологічної наради. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 3-14.
11. Колесник Н. Язичницька та церковно-християнська системи найменувань: взаємовпливи та шляхи контамінації // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: Зб. наук. праць. – Випуск 6: Збірник пам'яті Кирила Галаса. – Ужгород, 2002. – С. 109-113.
12. Словник української мови: В 11 т. / Ред. колегія: І. К. Білодід (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1970-1980.
13. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський (співгол.) та ін. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – 820 с.
14. Федик О. Мова як духовний адекват світу (дійсності). – Львів: Місіонер, 2000. – 300 с.
15. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. – К.: Вид. дім „КМ Академія”, 2003. – 160 с.
16. Ястремська Т. О. Структурно-семантична організація та географічна диференціація пастушої лексики гуцульського говору: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2002. – 20 с.

The article deals with the reflection of the traits of the Gutsul dialect in the work of Maria Vlad, the peculiarities of the dialect are analyzed on lexical, word-building, morphological and phonetic levels, the article highlights proper names of the Gutsul dialect, the function of dialect words in the text is determined.

Key words: *the Gutsul dialect, dialect words, Gutsuls, dialect feature, Maria Vlad, the fiction work language.*

Опубл.: *Вісник Прикарпатського університету. Серія : Філологія (мовознавство). – Випуск XIX-XX. – Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 121-125.*